

1784 - 2014

230 éve alakult újjá a Nagysimonyi Evangélikus Gyülekezet

(rövid visszatekintés)

Simonyi nevének (villa Symun) legkorábbi ismert említésével egy régi oklevélben találkozunk, Tokorcs település (villa Tuchurch) megnevezésével együtt. Ezen oklevél negyedik Béla királyunk idején, uralkodásának második esztendején 1237-ben kelt egy birtokperri ítélezés kapcsán, melyet Gergely, az akkori győri püspök adott ki¹.

A Történelmi Magyarország többi Simonyi nevű községétől való megkülönböztetése képpen a Kemeneshát lankáján fekvő Simonyit nevezték még Vassimonyinak, majd pedig 1907. július 1-től² kezdődően Nagysimonyi néven illetik.

A reformáció szelleme hamar elérkezett Simonyiba.

„A Kemeneshát legrégebbi nemzetségének az Oslí nemzetséget tartjuk. E nemzetségből származik a Simonyi család is, akik századokon át bírtak földterületekkel és udvarházakkal. A Simonyi család a reformáció kezdetétől lelkes híve volt az evangélikus vallásnak. 1541-ben az Ostffy család azt kérte Thurzó Elek királyi helytartótól, hogy a Simonyi nevezetű földbirtokos vallásos tevékenységét szabadon gyakorolhassa hívei között.”³

A Simonyi Evangélikus Gyülekezet kezdete az 1600-as évek elejére tehető, melynek első lelkésze 1626-ban Zdáni Mihály volt, amikor is Mesteri, valamint Tokorcs is - mint filiák - tartoztak Simonyihoz⁴. A gyülekezet Bognár György nevű lelkésze azonban 1732-ben távozni kényszerül, mert őt innen elűzik. A lelkésztől megfosztott simonyi gyülekezet az önálló működést felfüggesztve, hitéletét jó fél évszázadon keresztül a Nemesdömölki Artikuláris Gyülekezet keretei között kénytelen folytatni.

Az önállósodásra második József, a kalapos király 1781-ben kiadott ‚Edictum Tolerantiae’ rendelete, a Türelmi Rendelet adott reményt, s a lehetőséget tettek követték. A simonyi hívek 1783. október 17-én kapnak írásos engedélyt önálló gyülekezetük megalakítására⁵. Az önálló hitélet a Trencsén vármegyéből származó Zubeck Dániel lelkész 1784-es januári hivatalba lépésével indult, s ettől kezdve Simonyinak többéves kihagyások nélkül, mind a legutóbbi három évig volt helyben lakó lelkésze. 1791-ben egy tűzvész alkalmával a faszindelyes templom sajnos leég, s az újnak - a mainak - az építési munkálatait már a következő évben megkezdik, melyet 1797. november 1-én szentelnek fel, de a templomhoz csatlakozó harangtorony csak majdnem száz év múlva, Mód Lénárd tisztelendő úr működése idején 1883-ban épül fel.

Simonyinak már az 1784-es újrainduláskor érdekessége, hogy

„...Sárvár evangélikussága a nagysimonyi gyülekezethez kapcsolódott. 1784-től 1806-ig tartott az egymásrautaltság, mert Sárvárnak a húsz evangélikus gyermekhez nem volt lehetősége külön tanítót alkalmazni.”⁶

¹ in URKUNDEBUCH DES BURGENLANDES I. Band 173-174.p.

² in NAGYSIMONYI 2000 Helytörténeti kiadvány, 4.p.

³ in Sárvári Hírlap XV. évf. 16. szám (2003. aug.29.) 15.p.

Katafai Németh József: A nagysimonyi Vidos-Kúria (1)

⁴ in Mód Aladár: A Nagysimonyi Ev. Gyülekezet története, 1.p.

⁵ in Vető Béla: A Nagysimonyi Evangélikus Egyházközség, 3.p.

⁶ in Sárvári Hírlap XV. évf. 16. szám (2003. aug.29.) 15.p.

Katafai Németh József: A nagysimonyi Vidos-Kúria (1)

„Régen az „iskolamester” gazdálkodott is, és az iskolaudvar képéhez hozzá tartozott a „mester” istállója, pajtája, trágyadomb, szalmakazal, sertésól is. E tanítói gazdálkodásba a tanulók is besegítettek. Az evangélikus iskola a XIX. század végén, a katolikus pedig az I. világháború után két tanerős lett.

Egy 1797. április 23-án kelt simonyi evangélikus gyülekezeti jegyzőkönyv arról tanúskodik, hogy a „nemzet napszamosának” megbecsülése terén nem lehetett minden rendben. A jegyzőkönyv 6. pontjában ez áll: *„Ha valaki a tanítót, vagy a kurátort gorombasággal illeti, vagy mocskolja, az olyan 4 forintra, ha pedig tehetetlen a fizetésre, 12 pálcaütéssel büntetessék a gyülekezet jelenlétében, másoknak példájára!”*⁷

Simonyiban az evangélikusság a legutóbbi néhány évtizedig folyamatosan vezető szerepet töltött be. Amikor a falu lélekszám adatait tanulmányozzuk, meg kell jegyezni, hogy az evangélikus lakosság lélekszáma az 1930-as '40-es években 950-850 fő körül mozgott, és az összlakosság számarányát tekintve mindig is 50 %-ot meghaladó súllyal szerepelt.

A falu lélekszáma:	1698-ban	545 fő (ebből 28 katolikus) ⁹
	1754-ben	1472 fő
	1785-ben	1276 fő
	1846-ban	1717 fő
	1914-ben	2000 fő
	1930-ban	1703 fő
	1941-ben	1560 fő
	1949-ben	1557 fő
	1960-ban	1480 fő
	1998-ban	1010 fő
	2012-ben	1028 fő
	2013-ban	1016 fő
	2014-ben	995 fő ⁸

Az utóbbi néhány évtizedben azonban úgy számarányát tekintve, mint abszolút lélekszámát vizsgálva a simonyi evangélikusság erősen csökkenő tendenciát mutat. Megjegyzendő, hogy a falu lélekszáma kb. háromszáz évvel ezelőtt lehetett ilyen kevés. Nem csoda, hiszen az éves születésszám évekkorábban nyolc fő körül mozgott, de 2012-ben csak kettő, 2013-ban öt gyermek, 2014. év szeptemberéig pedig négy gyermek született a faluban. Az egykor szebb napokat megélt iskolája 2009. év június hónapjában zárta be kapuit, pedig alapfokú oktatása is több, mint háromszáz éves múltra tekinthet vissza. Payr Sándor munkájából tudjuk, hogy az 1695. évi egyházlátogatás alkalmával Bajnok Mihály volt itt az evangélikus tanító. Ő Gömör megyéből származott, ezt megerősíti a római katolikus Kazó István vasvári prépost által elrendelt és 1698. február 5-én megtörtént canonica visitatio⁹ is.

Amikor a gyülekezet közelmúltjára visszatekintünk, feltétlenül ki kell emelnünk a Mód család lelkész dinasztiáját. Egymást követő három nemzedékük:

Mód Mihály, Mód Lénárd, Mód Aladár

1832-től kezdődően 1951-ig, majdnem 120 éven keresztül fogta át, szolgálta és vezette a nagysimonyi gyülekezet életét. Őket pedig szintén kiemelkedő tudású, országosan ismert és elismert bölcs lelkészek követték, kiknek szolgálatáról e sorok írója is tanúságot tesz. Tekus Ottó és Magassy Sándor nagytiszteletű urak különösen nehéz időkben voltak jópásztorok. Tekus Ottó tisztelendő úr a vörös diktatúra legkeményebb éveiben viselte itt a szent papi hivatalt, mellette gyönyörűen gondozta gyümölcsfáit, a kertet és az udvart. Felesége Izu néni nem kaphatott tanári állást Nagysimonyiban, így csak napi utazással Sitkén taníthatott.

⁷ Kódos Endre: Iskolai oktatás-nevelés, közművelődés in NAGYSIMONYI 2000 Helytörténeti kiadvány, 16.p.

⁸ Bejelentett állandó lakos, 2014. január 1-i adat.

⁹ Szlama József, Nagysimonyi nyugalmazott polgármesterének kutatása: Kazó-féle canonica visitatio 1697-98 telén.

Tekus Ottó tisztelendő úr tudásának, bölcsességének, és nagyszerű emberi jellemének köszönhetően elmélyült, csendes, és mégis lelkeket megtartó hitélet alakult ki a faluban. Vasárnapról vasárnapra kaptunk „erőt, hogy megálljunk mind végig a hitben!”

Magassy Sándor tisztelendő úr pedig folytatta a hagyományokat. Tudásával, bölcsességével, nagyszerű szónoki tehetségével mindig magával ragadta hallgatóságát. Népes családjával hamar beolvadt a falu életébe. Felesége már kaphatott állást a faluban, és a diktatúra felpuhulni látszó légkörében Margit néni mindig aktív, illegalitást nem ismerő szervező munkáját viszont az egykori ideológia szolgálalkú falusi pártmunkásai nem nézték jó szemmel.

Visszaulva a falu kultúrtörténetének második világháborút megelőző időszakára, nem hagyhatjuk említés nélkül az evangélikusság és az evangélikus tanítók közművelődésben betöltött kiemelkedő szerepét, amelyet e sorok írója két kultúrtörténeti megemlékezésében *Nagysimonyi Evangélikus Férfidalkör*, valamint *Nagysimonyi kulturális élete a két világháború között, színdarabok, előadások, tanfolyamok* című munkáiban is megörökített.

Ki kell emelni a Gondviselés ama kegyelmét is, hogy Simonyiban az 1784-es újraindulástól kezdve egészen 1987-ig folyamatosan szakképzett kántorok végezték az egyházzenei teendőket. A gyülekezet utolsó kántortanítója Szabó Aladár, majd csak az evangélikus iskola államosítása utáni három év leteltével, 1951-ben adja le a kántori szolgálatot. Tőle veszi át Mód Aladár nagytiszteletű úr leánya Lócsei Károlyné (született: Mód Adél), aki rendíthetetlen szorgalommal, és kiváló szakértelemmel látja el azt, Tekus Ottó és Magassy Sándor lelkész urak szolgálati ideje alatt mindvégig, 1987-ig.

Végezetül megjegyzendő, hogy az 1784-es újjászervezést követően egészen a legutóbbi három évig folyamatosan, többéves kihagyások nélkül mindig is volt Simonyinak helyben lakó lelkésze, akinek filiaként csak Sitkét kellett szolgálni. II. József Türelmi Rendeletét követve napjainkig pontosan 13 helyben lakó lelkész működött itt. Utolsó tíz lelkészének hivatali ideje pedig a történelemből pontosan 220 évet, azaz két évszázadot és két évtizedet ölel át.

Név:	Szolgálati idő:
Zubeck Dániel	1784 - 1786
Győry Mihály	1786 - 1788
Sikos István	1788 - 1791
Berky Mihály	1791 - 1798
Stoller János Theophilus	1798 - 1831
Mód Mihály	1832 - 1870
Hetyésy István	1870 - 1877
Mód Lénárd	1877 - 1914
Mód Aladár	1915 - 1951
Tekus Ottó	1951 - 1974
Magassy Sándor	1974 - 1987
Nagy Edina	1987 - 1991
Horváth Ferenc	1992 - 2011

Ezen rövid visszatekintést pedig Mód Aladár tisztelendő úr szavaival zárom, melyekkel 1951. március 15-én fejezte be a Nagysimonyi Evangélikus Gyülekezet történetét:

**„...áldást az Úrtól kérünk, aki mind eddig segítségül volt nekünk.
Reá bízunk ezután is magunkat és gyülekezetünket.”**

2014. év szeptember havában

Szabó László - Nagysimonyi